

ÍNDIX

Introducció.....	7
------------------	---

LLUÍS ROCA I FLOREJACHS (*Lleida, el Segrià, 1830-1882*)

La festa de Sant Blai.....	67
Romaní.....	69
Eternitat d'amor.....	70
I. Ja fa set anys, era una nit de festa... ..	70
Poesia	72
I. Animadora flama, força divina... ..	72

JOSEP PLEYAN DE PORTA (*Lleida, el Segrià, 1841-1891*)

Los timbalers.....	77
Contrasts.....	80
Lo fadrí enamorat.....	80
A Lleida.....	82

JOSEP WEHRLE (*Lleida, el Segrià, 1843-Madrid, 1918*)

La virolla.....	87
-----------------	----

SALVADOR REVÉS

(Lleida, el Segrià, n. entre 1852 i 1855-m. entre 1900 i 1910)

Dos dotzenes de consells. <i>(El saber no ocupa lloc)</i>	95
---	----

MAGÍ MORERA I GALÍCIA

(Lleida, el Segrià, 1853-1927)

Les birbadores.....	101
El campanar de Lleida.....	101
Camí del cementiri.....	102
El rellotge de sol.....	103
L'Àngelus.....	104
Joguina.....	105
Vagant.....	106
Lady X.....	107
L'exilada.....	107
The Savoy.....	108
Vida.....	109
Moment musical.....	109
Les garrofals de Lleida.....	110

ANTON NAVARRO

(Vilaller, l'Alta Ribagorça, 1867-Barcelona, 1936)

Boira endins.....	113
Oda a una formiga.....	113
Davant d'un bou.....	115
L'hortolana, estel del poema.....	115
Els camins sense camí.....	116
Cançó de desesperança.....	118
Evohe.....	118
Madrigal d'una móra.....	119
Refugi en la nit.....	120
Perpetuïtat.....	120

JOSEP IGLÉSIES I GUIZARD
(Barcelona, 1873-Maldà, l'Urgell, 1932)

Cançó	125
L'antic casal	125
El rodet.....	126
Tercejar	126
Tres amors	127
La catedral de Milano	129
Serenors tristes	129
Daltabaix.....	130
Honorant la parla	130

JOSEP ESTADELLA I ARNÓ
(Lleida, el Segrià, 1880-Barcelona, 1951)

Cireres garrafals.....	135
Mosso moliner	135
Un captaire	136
Set de llum	136
El retorn.....	137
La vida és breu	138
El carro de la vida	138
Simbiosis	138
Lleida i jo	139
Corrandes.....	139
Ara que l'amor no hi és.....	141
Somni-temença.....	142
Resignació.....	142
Crist.....	143
Comiat als versos.....	143

JAUME AGELET I GARRIGA

(Lleida, el Segrià, 1888-Madrid, 1981)

Xiscladissa de falcies	147
Camino enlluernat dins la tenebra.....	147
Quan vinguis, mort, entra en la meva cambra	148
En vostres ulls sagna la nit	148
La meuca.....	149
No diré pas el cant que em furga endins	149
Amor	150
Cantilena del fill vell.....	150
Boira endins	151
Sóc arbre avui.....	151
La visitadora	152
La tia Paula	152
A la mar	153
Rera la nit hi ha una altra nit	153
Les pluges lentes	154
L'espera	155
Uns indis.....	155
L'hivern ve encar	155
La soledat.....	156

FERMÍ PALAU

(Albesa, la Noguera, 1894-Torrefarrera, el Segrià, 1966)

Cançó d'anar a l'escola	159
El vell jardí.....	160
L'alzina mil·lenària	160
La foguera de Sant Joan	161
El Perthus.....	162
Quina posta de sol!.....	163

JOSEP CARNER-RIBALTA

(Balaguer, la Noguera, 1898-Simi Valley, EUA, 1988)

El primer estel	167
Avellanes	167
Móres.....	168
Magranes	168
Diumenges londinencs	168
En la mort d'Isidora Duncan	170
Anhel.....	172
Unterdendlingen.....	173
Pel cel amb una noia	173

JOAN DUCH

(Juneda, les Garrigues, 1899-1929)

Taverna.....	177
Nit d'hivern	177
Hai-kais.....	178
Conversa en la tarda.....	179
El ritus del vi	179
L'herbei.....	180
A la mort.....	181
Tardoral.....	181
"Quan el matí te la gràcia..."	182
Les veremadores	182

ARTUR VIVES

(Barcelona, 1906-Lleida, el Segrià, 1985)

Boira lleidatana	185
Símbol	185
El rossinyol encara.....	186
"...I del no-res va fer-me, ta Paraula!..."	187

Nocturn.....	187
“Si tu no hi fossis, quin esglai la veu!...”	188
“Oh quina veu més clara de silenci...”	189
Sentint Bach	189
Follia d’amor	190

ENRIC CROUS I VIDAL

(Lleida, el Segrià, 1908-Noyon, França, 1987)

Carn i os.....	193
Avió	193
Negligées	194
<i>en la cambra de bany</i>	194
<i>en el tocador</i>	195
Poema.....	196

JOAN BAPTISTA XURIGUERA

(Menàrguens, la Noguera, 1908-Barcelona, 1987)

El meu amor i jo	201
La lluna	201
Viatge	202
La ciutat morta.....	202
Montauban	203
Navegant pel Mediterrani.....	204
Els camps Elisis de Lleida.....	204
El Canyeret	205
Tardania. (<i>Assaig de sonet perfecte</i>).....	206
El cabell de la noia.....	206
La mare	207

MÀRIUS TORRES

(Lleida, el Segrià, 1910-sanatori de Puig d'Olena, 1942)

Sonata da Chiesa.....	211
El pont.....	211
Dia clar.....	211
“Dolç àngel de la mort, si has de venir més val...”	212
Lorelei	213
La pedra antiga.....	214
Música llunyana, en la nit.....	215
La ciutat llunyana.....	215
Molt lluny d'aquí.....	216
“Enllà passa la música, riu d'espais i de llum...”	217
“Així un núvol es fon i deixa el cel més blau...”	218
Una cançó a Mahalta.....	218
Sonet.....	219
Tres amigues.....	219
Al vespre	220

ISABEL SOLSONA

(Cervera, la Segarra, 1913-Barcelona, 2011)

A Miquel Martí i Pol	225
Tardor.....	225
Recordo l'olor de sol	226
Un dia.....	226
“De tant en tant...”	226
Ara que és la tardor	227
La gent de casa	227
Gent d'estiu	228

CONCEPCIÓ G. MALUQUER

(Salàs de Pallars, el Pallars Jussà, 1914-Barcelona, 2004)

“La pluja ha envernissat les avingudes...”	231
--	-----

“Tel·lúrica com l’arbre i com la roca...”	231
“Ai, les flors amb esdrúixola!, s’estiren...”	232
“La xarxa s’ha tensat, pulida i dreta...”	233
“La cambra té una llum dosificada...”	233
“S’ha trencat el collar del temps; les hores...”	234
Càntic d’aroma.....	235
Els àngels occits	236
Perdre	237

GREGORI SATORRES I BALDRICH

(Bellpuig, l’Urgell, 1916-Tàrrrega, l’Urgell, 1994)

Me’n vaig	241
“Donen les fulles grogues...”	241
L’absurd no redimeix.....	242
Rèplica.....	243
Plaça de l’oli	244
El temps sempre promet.....	245
I es fon l’estiu	245

MANUEL DE PEDROLO

(L’Aranyó, la Segarra, 1918-Barcelona, 1990)

“Pregunta, pregunta sempre...”	249
Civilització.....	249
Idèntic	250
Jo, o no	250
“Fidels tu i jo, malgrat el nostre orgull...”	251
Costum.....	252
“Tot just el silenci...”	252
Ens guanyem la vida, bella	253
Che Guevara entre nosaltres.....	254
“Avui: sobre meu capgirada...”	255
Poesia visual	256

I. Del llibre <i>Us convida a l'acte</i> (2000).....	256
II. Del llibre <i>Us convida a l'acte</i> (2000)	257

MIQUEL LLADÓ

(*Castelldans, les Garrigues, 1919-Andorra la Vella, 1999*)

La por	261
L'home, el vell copista.....	263
Tardor.....	264
Cos meu.....	265
Homenets de cartó	265
Jo sóc un sant	266
Perquè a mi em feren mal.....	267

GUILLEM VILADOT

(*Agramunt, l'Urgell, 1922-Barcelona, 1999*)

La mort de la Pepa.....	273
Més que cos	273
La calaixera carnal.....	274
Tinc els sentits calcinats.....	275
“Sota l'alzinera...”	275
“Aquesta carn d'escuma moridora...”	276
“Aquesta carn, polígon que proclama...”	276
“Al teu cap...”	277
“Morir...”	277
“Dient no...”	278
“El núvol del llenguatge...”	278
Poesia visual	279
I. De <i>Poster poemes</i> (1968)	279
II. De <i>Poster poemes</i> (1968).....	280
III. De <i>Darrera pauta, per ara</i> (1971)	281
IV. Fuga de vocals.....	282

JOSEP GOMÀ

(Lleida, el Segrià, 1922-Barcelona, 1991)

La presó de Lleida.....	285
Ciril's.....	285
Obscur foraster	286
“Eixorc i sec com terra que és gastada...”	286
Tanka 6.....	287
Tanka 7.....	287
Cançó de viure	288
Du côté de chez Guermantes	289
Assassinat a la catedral.....	290

JOSEP VALLVERDÚ

(Lleida, el Segrià, 1923)

Si demanar sabies	293
Ítaca potser	293
Brial de cavaller.....	294
El codonyer.....	295
Pegàs.....	295
Tot s'ho va endur l'estiu.....	296
Camí de Bellpuig	297
Val d'Oro	298
El petit pescador	298
Retrat.....	299
Pregadéu	299
Trasmudança.....	300

TERESA ROSES

(Lleida, el Segrià, 1928-2014)

Fins avui.....	303
Les motlures.....	303

“El riu...”	304
Quan surti la lluna.....	304
“Dels estels...”	305
Et diré potser.....	306
“Deixa que recolzi en el teu braç...”	306
“Perquè...”	307
Les il·lusions dormiten.....	308
“M’he sentit buida...”	309
“Vull viure l’instant...”	309

ANTON SALA-CORNADÓ

(Tàrrrega, l’Urgell, 1929-Barcelona, 2011)

“...Vindrà la mort...”	313
D’un tractor.....	313
“I els reis, Teresa, passen cada nit...”	313
Nadala de 1975.....	314
Ara i aquí.....	315
Nova i antiga art poètica.....	315
I. Invento flors i màquines de tren...	315
Comiat	316
IV. Has estat el meu pare darrer..	316
Natalici.....	317
Quan es fa fosc.....	317
Delfos	318

JOSEP SOLSONA

(Cervera, la Segarra, 1932-1975)

Quan al Ponent s’esberlarà el raïm.....	321
Un violinista.....	321
Lorelai	322
En el cafè concert.....	322
Ville Lumière.....	323

Tristesa	323
La joia i l'angoixa	324
II. La dolcesa del fruit és arribada... ..	324
Posta de sol	324
Els herois	325
A l'estiu	325
Novel·la rosa	325
Missatge	326
Tristesa	326

JOSEFINA VIDAL
(Tàrrrega, l'Urgell, 1932)

Fènix	329
Fugida	329
Anonimat	330
“Regalima el dolor en aquest agost de soledat...”	330
Tot contemplant les miniatures del palau museu Topkapi.....	331
Com naturalesa spinoziana, el record.....	332
Finals d'estiu	333
A Marc-Antoine Charpentier (1634-1704) i a François Couperin (1668-1733)	333

JOSEP IGLÉSIAS DEL MARQUET
(Artesa de Lleida, el Segrià, 1932-Barcelona, 1989)

Poesia concreta	337
Novel·la	338
R. Kennedy / 68	341
Inici de poema	342
Persistència del cercle.....	343

ROSA FABREGAT
(*Cervera, la Segarra, 1933*)

Sacerdotessa	347
Llum per a fer-la meva.....	348
El carreró de les bruixes.....	349
Balada de la mort.....	350
Les roses del cedre	351
Cauen instants.....	352
Oh terra de l'espiga i de la branca	352
Estudiants espaordits	353
Vaixell de paper.....	354
En homenatge a Guillem Viladot en el segon aniversari de la seva mort	355

JOSEP GRAU I COLELL
(*Fígols d'Organyà, l'Alt Urgell, 1937-Barcelona, 1995*)

“Sols l'enyorança de l'aigua...”	359
“Sota el deliri dels estels, la nit...”	359
“Lladre d'ofici...? Amic, et sé el secret...”	360
“Serà que els dits enverinats de plor...”	360
“Senyor, la mort, als ulls del meu cavall...”	361
Llibertat.....	361
Testimoni	362
“És cert...”	362
El cel també està trist com tots nosaltres.....	363
Cavall.....	363

BENET ROSSELL
(*Àger, la Noguera, 1937-Barcelona, 2016*)

“Plou...”	367
Arbre paer	367

En l'aire, els quatre immòbils.....	368
Arrel d'espai intransitable	368
El gest és viu	369
Autoretrat. (<i>Miniatura</i>).....	370
Multiplat. (<i>Marina</i>)	370
Atles emocional	371
Nit sonora. (<i>6 Poemes</i>).....	372
<i>Microteatre sí!</i>	372
<i>Itinerari</i>	372
<i>La relliscada</i>	373
<i>Repetir el dia</i>	374
<i>Grills de cendra</i>	374
<i>Canal de l'Embut</i>	375

JORDI PÀMIAS

(*Guissona, la Segarra, 1938*)

El vell.....	381
El terrat	382
Balcó.....	384
Fantasia per a ús de la gent sàvia.....	385
Només la música.....	386
Petita cançó del riu	387
Cèrcol.....	388
Incerta vida.....	388
Dionís.....	389
El missatger	390

JOAN MARGARIT

(*Sanauja, la Segarra, 1938*)

“Perdut en un teixit d'ombres i llum...”	395
La nau.....	395
Mare Rússia	396

“Com es plany el silenci dels meus ulls...”	396
“Mans d’infant escrivien la cançó...”	397
Joana.....	397
<i>Lover man</i>	398
Ciutat d’ahir	399
Pietat.....	400
Últim passeig.....	400
Perdiu jove.....	401
Casa de Misericòrdia.....	401
Museu de l’holocaust, Jerusalem	402
Poesia	403
Coneixement.....	403
Verdaguer	404

CARLES HAC MOR

(Lleida, el Segrià, 1940-Sant Feliu de Guíxols, 2016)

“Tumult amorf de cosetes...”	409
“I perquè hem de deixar...”	409
Ateneu putrefacte	410
Una jugada de daus no abolirà mai l’atzar	411
“Ara que dos i dos...”	411
Salums per al proïsme.....	412
S’intitula títol.....	413
Poetes alçurats.....	413
Crisi.....	414
Paradoxa del desig.....	414
Vull flums sense assuts per als meus fulls	415
Que mori el sentit.....	416
El pa no té cames i fa caminar	416
Em desperto, i doncs sóc o no sóc?.....	417

JOSEP ESPUNYES
(*Peramola, l'Alt Urgell, 1942*)

Sargantana	421
Després del dejuni Jesús és temptat pel diable.....	421
“M’agrada ser a Nerola cap al tard...”	422
“M’agrada ser, com duc al cap del cim...”	423
“M’agrada ser, i alhora m’és temença...”	423
“M’agrada ser galop de vent de festa...”	424
“M’agrada ser, quan mandra me’n puc fer...”	425
Cançó de temps d’estiu.....	425
Oh, que bé!	426
“Amarg com lo fel...”	427
La font dels Dalmaus.....	427
Lo camí del Caner	428

JAUME PONT
(*Lleida, el Segrià, 1947*)

Postscriptum. (<i>El poeta</i>).....	431
“Guaita el temps...”	431
Antonio Ranieri davant el túmul mortuori de Giacomo Leopardi	432
Després de la mudesa.....	433
Quan te’n vagis	433
Vol de cendres.....	434
II. Llàgrima o esperma...	434
Fragments d’Abd Allah Ibn Yahya (s. x)	434
La pedra	435
La casa sense nom	436
Enlloc	436
Dir.....	437
Ningú	437
Jemmaa el-Fna	438

ASSUMPCIÓ FORCADA
(*Sudanell, el Segrià, 1947*)

Llast	445
Bosc interior.....	445
Incendi	446
Magnetisme	447
Cristall.....	448
Sol de mitjanit I.....	448
Successió	449
Natació	450

JOSEP M. SALA-VALLDAURA
(*Gironella, el Berguedà, 1947*)

Pro Minerva	453
Tan arran de la terra.....	453
Llegenda del mapa II.....	454
Fulls, fulles, finestres	454
En...rere...sota...	456
Report callat de ma mare els dies de la seva mort.....	457
Sobre la llengua de les pedres	458
Darreres notícies (<i>Commedia della vita</i>)	459
“Amb un farcell taquicàrdic de fonemes...”	460
Els cucs de terra	460
Fragments heracliteus	461
El brot cec del cant	462

PERE ROVIRA
(*Vila-seca de Solcina, el Tarragonès, 1947*)

Carta del pare.....	465
La vaga	465
Charles Baudelaire i els savis.....	467

Un milicià	468
“Se'ns farà llarg el temps”	468
Maternitat	469
Avellaners	470
La que no té mai por	470
Sant Pere	471
Eros matinal	472
Els dons	472
Nadala	473

MARIA MERCÈ MARÇAL

(Ivars d'Urgell, el Pla d'Urgell, 1952-Barcelona, 1998)

Divisa	477
“Les xiquetes del meu poble...”	477
Brida	478
Avui les fades i les bruixes s'estimen	479
“Escanyaré la bèstia que em mossega a l'arrel...”	479
Cançó de passar bugada	480
Sextina-Mirall	481
“Heura...”	482
“Com l'assassí que torna al lloc del crim...”	483
“Tèrbolament t'estimo. Tot el pòsit...”	484
“Jo sóc l'altra. Tu ets jo mateixa...”	484
“Parla'm encara. I més...”	484
“Per tu retorno d'un exili vell...”	485
“Furgant per les llivanyes i juntures...”	486
“Morir: potser només...”	487

JOSEP BORRELL

(Lleida, el Segrià, 1954)

En present	491
“Només tens un instant per inventar...”	492

Pluja de setembre.....	492
Elogi dels elements	493
“Al balcó plou sobre els geranis...”	493
Preceptes morals.....	494
Generositat	494
Si has estimat algú	495
Sota el pont del canal	495
Voler poder.....	496
Pantalons llargs.....	496
La llum	497
Antinarçís	498

JAUME INVERNÓN

(Ponts, la Noguera, 1954)

Granet de sorra	501
Quiròfan	501
El sopar d’anit	502
El retrat	502
Pometa dolça.....	503
Els nostres anys.....	504

JORDI JOVÉ

(Lleida, el Segrià, 1954-2003)

Maniàtic.....	509
Vivir literària	509
Eco	510
“Jo estic vetllant...”	510
La paciència dels condemnats	511
Onades	511
Soldat.....	512
Maniobres.....	513
Ets tu.....	514
Exultant.....	515

JOAN BARCELÓ

(Menàrguens, la Noguera, 1955-Barcelona, 1980)

Decorat per a una funció sense títol	519
Al turó de cada vila	519
L'Emperador del Bosc Solar	520
Plegar cargols	521
Plany de nit.....	522
“Tot deu tenir un símbol amagat...”	523
Full en blanc, un ull despert.....	523
Preludi. (<i>Pas de dansa</i>).....	524
Plany de pedra.....	524
Baf de pell	525
“Home gris retallat...”	526

FRANCESC BURGNET

(Balaguer, la Noguera, 1955)

Grisos capvespres	529
Madrid, residència a la força.....	529
“La mort és com un full...”	530
Capvespre	531
L'ombra del xiprer	531
Badia del plaer	532
Mar de Roma.....	532
Henriette Vogel.....	533
Frases desfetes.....	533
Insomni.....	534

FRANCESC PANÉ

(Les Borges Blanques, les Garrigues, 1955)

Camí de l'horta	537
L'angúnia	538

El vertigen (Mc 15, 15)	538
Buguenvíllies a Sidi-bu-Said	539
Tarongers de Còrdova.....	540
Glicines en una casa de Nauplia	540
Olivera arbequina.....	541
Serp en moviment	541
Temple.....	542
Presència.....	542
L'horta.....	543

HÈCTOR B. MORET

(Mequinensa, el Baix Cinca, 1958)

“No has entès mai...”	547
“Parlem, si vols...”	547
Plaça gran	548
Paisatge	549
Karma.....	549
Solc clos	550
Disciplina.....	550
Discreta divisa.....	551
A una noia de la Granja que es lligava la sandàlia al pedrís de Ca la Vila	551
Reflexions de l'autor fetes al recer d'una vella espona.....	552
Prenent el sol de primavera a la plaça de Ca la Vila del seu poble l'autor recorda una existència anterior.....	552

CARLES M. SANUY

(Balaguer, la Noguera, 1959)

Evocació de Françoise.....	557
<i>Lipstick</i> . (Metropolitana)	557
Anabel Lee. (<i>Darrera aproximació a “Eugenos”</i>)	558
“Hi ha la presència persistent de l'aigua...”	559

Ciutat irreal	559
El vol de les gavines.....	560
De cos present.....	561
Urbs.....	561
L'Hotel París.....	562
Ara que et saps.....	562
“tant se val...”	563
“potser és la pols...”	563
“véns de tot arreu...”	564

M. DOLORS COLL MAGRÍ

(Almenar, el Segrià, 1960)

“A tota brida vaga...”	567
“baixes del tren en quina estació...”	567
“Ah, si el deixés anar!...”	568
“També un camí cap als afores...”	569
En sordina. (<i>Haikus</i>).....	569
Pantera negra	572
IV. Floresta calma, verge igual a una aparença...	572
Cants	572

DOLORS MIQUEL

(Lleida, el Segrià, 1960)

Pas obstinat.....	575
La meva calavera.....	575
Ver7s de la terra.....	576
Plany de la mare.....	579
Mamíferes amb puça.....	579
Massacres.....	580
Hi ha un home podrint-se a l'aigüera.....	581
La maquilladora del mort.....	582
Dimensions	582
Escolteu!.....	583

M. ISABEL VALVERDE
(Cervera, la Segarra, 1960)

Bocins.....	587
Temps fugit.....	587
Ha estat el vent.....	587
Tornem a casa.....	588
En repòs.....	589
Gotes de temps.....	589
Sentit.....	590
Inconstant.....	591
Ballarina.....	591

XAVIER MACIÀ
(Viu de Llevata, l'Alta Ribagorça, 1961)

Quan despertes.....	595
Dones fosques.....	595
Aeroport.....	597
Lírica de cambra.....	598
Com animals en zel.....	598
Sense temps.....	599
Au bout de la nuit.....	600
Distàncies contra la mort.....	601
Tornar a les deus.....	602
Sota la pluja.....	603

PERE PENA
(Seròs, el Segrià, 1962)

El noguer.....	607
La mà negra.....	608
Cor de perdiu.....	609
El temps de les cireres.....	611

Albada	612
La dona de Lot	612
Eternitats.....	614
Proverbi.....	614
Un sol d'hivern	614

MONTSERRAT GORT

(Lleida, el Segrià, 1963)

Conserves	619
Extra vies	619
Esquema	620
Clam	621
Toquen a rebato	621
Parar esment.....	622
Retorn	622

FRANCESC CULLERÉ

(Belianes, l'Urgell, 1967)

Pols de llot	625
II. Compareixes a cops de garrot... ..	625
IV. Sento com aürts de destral... ..	625
Garlanda de mots	626
Ingrés al sanatori.....	626
Camps d'Europa	627
Post mortem.....	628
Haikus al pare	628
Temps de retorn.....	630

CARLES SOLÉ

(Lleida, el Segrià, 1968)

Cavall de Troia	635
Campanelles a la solapa.....	636

Jardiner	636
Cactus solitari	637
Menteix-me	638
Ítaca	639
<i>Pol de llimona</i>	640

JOSEP MARIA NOGUERAS

(Alguaire, el Segrià, 1969)

Alba	645
En cotxe	645
La frontera	645
Camins	646
Gebre	647
Propòsits	647
Rosers	648
Terra	648
Fotografia d'un pare i una filla.....	649
Una música.....	649

JOAN GRAELL

(Cambrils, el Solsonès, 1971)

Pregària	653
Tronada.....	653
Paisatge amb ocells.....	654
El cor de l'estiu	654
Neguit.....	655
Plany.....	655
Carrigal	656
Aiguaafoc.....	656
II. Mentre la prosòdia... ..	656
Afany	657
El vers i l'espiga	657
<i>Favvus in rosis</i>	658

TXEMA MARTÍNEZ
(Lleida, el Segrià, 1972)

Camí de sortida	661
El cranc	661
Monstres	662
Primer mirall.....	663
Pau entre els pins.....	663
El nostre fred.....	664
Enterrament. (<i>Anamnesi</i>).....	665
Significació del dolor.....	666
Visita	667
Mare	668

TERESA COLOM
(La Seu d'Urgell, l'Alt Urgell, 1973)

Elegia I	671
“Calia un cos, com l'urna per a les cendres...”	672
“Un lleó sembla un lleó...”	673
Roses	673
Parets.....	674
Foc	674
Gàbia	675
Ara vinc.....	676
Crancs	676
El pollet.....	677

MERITXELL CUCURELLA-JORBA
(Pierola, l'Anoia, 1973)

<i>terme(s)</i>	681
<i>i és prou</i>	681
<i>la por sóc jo</i>	683

<i>pressa</i>	683
“Si hom descús...”	683
“Aprendrem amb tu a conjugar el majuscular...”	684
“Dir A. És inabastable...”	684
La mà que m’és timó m’abraça.....	684
“Amb els peus ben arrelats...”	685
“No busco res...”	685
“Som els del marge...”	685
“No, no sé comptar...”	685
Som dos i u	686
Visió frontal d’un cos fet excés o imperceptibilitat.....	686
Així	686

EDUARD BATLLE
(*Lleida, el Segrià, 1974*)

El llapis de Sísif	689
Tedi.....	689
Vitrall trencat	690
La inacció és la revolució.....	690
Claus travessats a la gola de fa temps.....	691
La llar que vam ser, la que duem tatuada al rostre.....	691
Sic transit	692
Serp blanca	692
Sala de vetlla.....	693
Illa deserta	693
Basar xinès.....	694

GEMMA CASAMAJÓ
(*La Portella, el Segrià, 1974*)

La terra llisa.....	697
Tornar el divendres o Sense pare.....	697
Dona de la vida	698

El cuc al cap.....	699
Girar el coll de la girafa o Sense mare.....	699
Set poemes té el pomer.....	700
Nova York i els horts.....	701
Arribo a casa i escric.....	701
Llit de matrimoni.....	702

FRANCESC GELONCH
(Juneda, les Garrigues, 1974)

Hi ha.....	707
Escorces.....	709
Petit borboll.....	709
Tomballs.....	709
L'amor aprima.....	710
Sense majúscules.....	710
París (esbós).....	711
Neva'm.....	712

VÍCTOR M. VERDÚ
(Almenar, el Segrià, 1974)

Fur infern.....	715
Versos sobre l'ardida placidesa en l'última cita.....	715
Inèrcia.....	716
Passeig d'hivern (aquarel·la).....	716
Negligència.....	717
La tortuga.....	717
"Camins...".....	718
"Reflexos...".....	718
Talismà.....	719
Clot de la Unilla.....	719

ONA RIUS

(Albesa, la Noguera, 1977)

7 de febrer de 1997	723
“Quina poca enyorança ..”	723
“Invito qui vulgui a saber de mi...”	723
El guia enèrgic.....	724
“Ni ric ni ploro, sóc com la terra erma...”	724
“La foscor ve a galop...”	725
Elegies	725
“M’hi submergeixo i em catapulto d’aigua fortuïta...”	726
“Corre, corre, corre enllà...”	727
Llunyària.....	728

ENRIC BOLUDA

(Granollers, el Vallès Oriental, 1978)

Presència.....	731
Designi.....	731
Mirall.....	731
Malaltia	732
L’amor	732
Perles	733
Joc de mans	733
La <i>dolce vita</i>	734
Globus	734
Nit americana.....	735

ÀNGELS MARZO

(Caldes de Montbui, el Vallès Oriental, 1978)

Nausica.....	739
Antoni plora.....	739
Les grues	740

Arnots	741
Els poltres	742
Mar de fons.....	743
Petites ironies	744
Obro les mans	745
Buscant Quios (haikus).....	746

GABRIEL PENA

(Seròs, el Segrià, 1980)

Mare, ja sóc al formiguer.....	751
Sabates noves.....	751
Tan sols la solitud	752
Despertar	753
Les primeres mosques.....	753
Llavors mortes.....	754
Amor breu	754
Nínxol de llauna.....	755
Un món a banda i banda	756
Refer la pell.....	757

AMAT BARÓ

(Almacelles, el Segrià, 1982)

Quarteta al gegant Jaume I que, malgrat tot, continua dansant per places i carrers	761
Perdut en un paisatge de Salvador Espriu	761
Card.....	762
Rosa dels vents	762
Cançó del fill petit	763
D'un desert pots fer un jardí.....	763
Salm II. (<i>Contra la llum</i>).....	764
Salm V. (<i>Another slave</i>)	764
Salm VI. (<i>Les tenebres del cor</i>).....	765

Salm XI. (<i>Pregària</i>)	765
Salm XVI. (<i>Revelació</i>)	765
Salm XVII. (<i>Oda a Satan</i>)	766

LAIA NOGUERA
(*Calella, el Maresme, 1983*)

Tenia l'amiga	769
“Jo no camino...”	769
“Estimo la vida petita...”	770
“Un desert amplíssim...”	771
“Cull el fruit de la meva veritat...”	772
Mare	773
Viure.....	773
T'equivoques.....	775

MERITXELL NUS
(*Estac, el Pallars Sobirà, 1985*)

Aqüífers interiors.....	779
Aigües encara	779
Subjacents	780
Cicles naturals.....	781
Atàvics vents.....	781
Ditiràmbic “flowers” o la dona nova	781
VI. Lliurar-se a les cadolles... ..	781
Totes les relacions	782
Diàleg.....	783
“En un món nou vora la mar...”	784
“Per tantes cases...”	784
VII. Per tantes cases... ..	784

MERITXELL GENÉ
(Lleida, el Segrià, 1986)

Teies.....	789
Fugir dels records	789
Blaus	790
Far	791
Mares.....	791
Instantània.....	792
Magrana.....	793
Confitura.....	793
<i>Epíleg</i> , per Josep Borrell.....	795

INTRODUCCIÓ

A Isidor Cònsul, in memoriam.

*Tra un fiore colto e l'altro donato
l'inesprimibile nulla*

Entre la flor collida i la donada
l'inexpressable no-res

[Giuseppe Ungaretti, "Eterno", dins *L'allegria* (1914-1919). Traducció de Jordi Domènech]

1. Història i poètica d'una antologia

L'antologia que el lector té entre les mans respon a l'afirmació decidida de la seva consciència històrica i a un inequívoc supòsit territorial i lingüístic. Per això mateix, vol ser una cartografia temporal de la modernitat poètica en llengua catalana a les terres de Lleida.¹ Com a repertori d'un període de temps força ampli, que va de la Renaixença als nostres dies, *Poetes de Ponent* no amaga ni la seva dimensió panoràmica ni la seva fesomia suprageneracional i diacrònica. Aquesta condició fa que s'incloguin noms considerats canònics al costat d'altres, els més propers en la cronologia, que tot just comencen a caminar.²

1. Queda fora dels objectius del present treball una mostra antològica de la poesia en llengua castellana des de la Renaixença (Ezequiel Llorach, Ginés de Zanuy, Ramon Pagès, Manuel del Palacio i un llarg etcètera) fins als nostres dies (Lorenzo Plana, Josep M. Rodríguez, J. M. López Truco, Josep M. Nogueras, J. Bresolí...), tot passant per la petjada avantguardista d'entreguerres de Josep Giné Gené i, posteriorment, a partir dels anys cinquanta del segle passat, per trajectòries poètiques tan contrastades com Alfonso Costafreda, Jaime Ferran o Cristina Lacasa. Així mateix, degut a les limitacions d'espai, deixem per a més endavant —potser un segon volum en aquesta mateixa col·lecció?— l'antologia que aplegui les cançons dels nostres lletristes i cantautors.

2. Per a una visió detallada i complementària del context historiogràfic de la nostra antologia, així com de les coordenades socioliteràries, polítiques i culturals apuntades en aquesta introducció, remetem el lector a l'*Epíleg* de Josep Borrell i Figuera que clou aquest volum.

Queda, doncs, prou clar que la mostra no té, literàriament parlant, cap intenció programàtica ni estètica, temàtica o de tendència, i, fet i fet, és molt lluny de pretendre adscripcions partidistes o dogmàtiques que vagin més enllà dels nostres veritables interessos: configurar una antologia panoràmica oberta, de caràcter històric, eclèctic i de qualitat. Això sí, en els noms i textos seleccionats *Poetes de Ponent* no escapa —tret intrínsec a tot tipus d'antologia— a aquell condicionament canònic resultat, com ens recorda George Steiner [1989: 92], “d'un procés dinàmic de veritat sentida [com un fet] gradualment coincident”.

A ningú no se li escapa que els sistemes de valors i els codis culturals incideixen en la recepció de textos, i autors, des de prismes diversos que actuen a la manera d'agents sistèmics, cas d'institucions socials, plataformes editorials, centres acadèmics escolars i universitaris, crítica literària, mitjans de comunicació, divulgació publicitària, etc. En aquest sentit, observarà el lector que la nostra antologia és deutora d'una evident tensió dialèctica entre l'imprevisible i el previsible, entre passat i present, entre veus ja acceptades i veus que s'incorporen a un repertori poètic multiforme i canviant. Com ens recorda Iuri Lotman [1973, 23-29], això fa que la revisió d'una antologia —revisió que suposa jugar amb el principi que confronta dialècticament l'estètica de la identitat i l'estètica de la diferència— sigui un exercici temporal permanent per part del lector crític. Queda clar, resumint, que els textos seleccionats a *Poetes de Ponent* s'adscriuen a aquest principi lotmanià: principi, no ho oblidem, que mou la sensibilitat poètica que caracteritza la modernitat, definida per Baudelaire, a *Le peintre et la vie moderne*, com el que hi ha de poètic en la història i d'etern en tot allò que és transitori.

Com dèiem abans, és precisament aquest dinamisme allò que fa de les antologies panoràmiques com la nostra un corpus d'indubtable interès historiogràfic en l'evolució de la poesia d'una llengua. Entenem, doncs, la present mostra com un recorregut essencial, ni complet ni exhaustiu, que compleix la funció introductòria a la poesia en llengua catalana de les terres de Lleida. Aquesta darrera condició fa de *Poetes de Ponent* una obra dirigida a un lector ampli, multisec-

torial, que no exclou, al costat de la seva funció divulgativa, la incidència filològica que pugui tenir. Tanmateix, l'abast panoràmic de l'antologia permet contrastar els elements de continuïtat o de trencament, com a baules d'una tradició afermada en la complexitat de veus, poètiques i propostes expressives. Podríem dir, en resum, que el nostre recorregut fa paleses, en els diferents autors i textos aquí presents, fases, tendències i estils assimilables en termes d'unitat, continuïtat i diversitat, amb tot el que això comporta.

Una mostra i una proposta: construcció del sentit antològic de "Poetes de Ponent". En el context de l'antologia concebuda com a "gènere", no podem oblidar la tradició que aquesta ha tingut a les terres de Lleida des de la Renaixença. Val a dir que el repertori no és gaire extens i es tracta, amb una sola excepció, d'antologies parcials que es remunten al període renaixentista, cas de la *Garlanda poètica ilterdanesa* de M. Josepa Massanés i Josep Pleyan de Porta, publicada el 1881 en homenatge a Lluís Roca i Florejachs —tot i recollir només dos poetes lleidatans: Roca i Florejachs i Pleyan de Porta—, o el *Ramell de flors* (1882) del mateix Pleyan de Porta, dues obres que donen pas a un llarg silenci de quasi un segle. Per trobar una empresa similar haurem d'esperar, ni més ni menys, a 1968, quan es publica a Barcelona —en concret a la prestigiosa col·lecció "Les Quatre Estacions" d'Edicions Ariel— *Lleida, vuit poetes*, rèplica de l'antologia *Vuit poetes* (S. Espriu, R. Leveroni, J. Perucho, J. Palau i Fabre, J. Romeu, J. Barat, J. Triadú i J. Sarsanedas) que la mateixa col·lecció havia donat a conèixer l'any 1952. La mostra lleidatana, amb un pròleg de Josep Vallverdú, aplegava un recull de veus de postguerra posteriors a Màrius Torres: de Jaume Agelet i Garriga —l'absència de Josep Estadella és notòria— a Josep Grau, Miquel Lladó, Concepció G. Maluquer, Manuel de Pedrolo, Anton Sala-Cornadó, Guillem Viladot i Artur Vives.

De les antologies ulteriors a *Lleida, vuit poetes*, la millor i més completa ha estat, sense cap mena de dubte, *Escriptors contemporanis de Ponent 1859-1980* (1984), de Josep Borrell i Figuera, un repertori poètic imprescindible degut a la competència historicocrítica de l'estudi que l'acompanya, la nòmina d'autors i, sobretot, a l'ampli

període representat —s’ofereix al lector, per primer cop, una tria des de la Renaixença fins als poetes de la generació dels anys setanta. A més d’aquests títols essencials, no podem oblidar tampoc el recull a cura de Joan Barceló *Escriptors lleidatans contemporanis* (1979), l’antologia de Mercè Biosca i Maria-Pau Cornadó *Poetes contemporanis de Ponent (una proposta didàctica)* (1999), les mostres de la revista *Urc* als números 11 (1997: “Joves poetes de Lleida”: Carme Casanovas, Iago Cuesta, Josep Ramon Jové, Txema Martínez, Josep M. Nogueras, Enric Pinyol i Marina Solís) i 18 (2003: “Desert/Desig. Poesia a Lleida: 1993-2003”, una selecció de trenta poetes, de Guillem Viladot a Amat Baró), o l’antologia de noves veus (*In)harmònics. Vuit poetes actuals* (2011: Andratx Badia, Amat Baró, Enric Boluda, Àngels Marzo, Meritxell Nus, Gabriel Pena, Jordi Prenafeta i Víctor Verdú), preparada per Enric Falguera.

En continuïtat amb aquest marc textual, *Poetes de Ponent* esdevé una mostra i una proposta. I diem proposta perquè el nostre repertori vol emplenar un buit considerable, filològicament i socialment teixit, no cal dir-ho, a còpia d’anys d’humiliacions polítiques, dificultats i silencis còmplices. De fet, si exceptuem la valuosa aportació ja citada de Josep Borrell i Figuera a *Escriptors contemporanis de Ponent 1859-1980* —un recorregut historicocrític i antològic que contempla també, al costat de la poesia, cal matisar-ho, la narrativa i el teatre—, no existia fins avui, com hem esmentat més amunt, un treball compilador de la poesia de les terres de Lleida que posés en circulació un panorama general des de la Renaixença. Així, doncs, una col·lecció de textos com *Poetes de Ponent* es feia poc menys que urgent i necessària.

Som conscients, d’altra banda, que aquesta antologia tenia tots els números per ésser confegida, com així ha estat, des de la perifèria territorial, és a dir: des dels marges convertits en una nova centralitat de caràcter decididament transversal. No ens enganyem, o la fèiem nosaltres, des d’una perifèria cada cop més canviant, o el més probable és que l’antologia no es fes mai. Això, que se’ns entengui bé, abans que un retret és la constatació, en la seva justa mesura, d’una enorme desconexió. Ni més ni menys. *Poetes de Ponent* sorgeix, aleshores, amb la voluntat d’esmenar aquesta desconexió i, en el seu lloc, bastir un espai de textos que, al llarg d’un segle i mig i

amb tota la seva complexitat, interrelaciona text i context, poesia i història, llengua i cultura.

Però, a més a més, aquesta compilació pretén ser un llibre que construeixi un sentit de conjunt. No es tracta d'una suma aleatòria de veus, sinó d'una estructura que dibuixa èpoques, estils, tendències, idees, temes i marques expressives diverses. Amb això volem dir que, dins d'un corpus com el nostre, arrelat en una llengua i una tradició concretes, el sentit de continuïtat no es perd mai. D'acord amb aquests paràmetres, el lector pot assajar formes distintes de lectura amb el corpus que avui presentem: pot llegir l'antologia, per exemple, posant en relleu les obres individuals; pot fer-ho, en segon terme, afermant sincrònicament un grup d'autors concret; o, en fi, seguint la diacronia, en pura successió temporal d'autors i de poemes. Sigui quina sigui la forma de lectura escollida, descobrirem racons impensats en la relació d'autors i de textos amb la seva època, amb altres autors contemporanis i amb els textos anteriors o posteriors. Barallar sincronia i diacronia és connatural al procés de lectura d'una antologia panoràmica com la nostra. D'aquesta manera, força estimulants —cada lector és un antòleg en potència que corregeix, esmena i proposa des del seu criteri personal—, la instància lectora acaba operant com un agent projectiu sobre el procés de recepció del llibre de llibres que, al cap i a la fi, és tota antologia.

Som conscients que una feina selectiva com la nostra, resultat d'un coratjós treball textual i arxitectural, es vulgui o no es vulgui comporta moltes afirmacions subjectives i moltes renúncies per part dels antòlegs. *Nihil novum sub sole*: tot llibre de poemes deixa al llarg del camí un seguit de renúncies. I d'afirmacions, és clar. Però no hi ha escapatori: una antologia com *Poetes de Ponent* s'aferma llegint el passat des del present. Com hem dit, i degut a les característiques abans esmentades, la seva funció no escapa al supòsit didàctic, a la manera d'un mostrar de conjunt d'una realitat poètica col·lectiva. Tot això passa —no ho oblidem— pel tarannà permeable, canviant, que de fet se li suposa a una antologia, sotmesa a la persistent transformació dels cànons històrics. Com ha assenyalat amb encert Francisco Ruiz Casanova, un dels millors estudiosos sobre l'antologia com a gènere: “La casi total imposibilidad que una antologia tiene de superar su siglo, y de convertirse en un clásico, es directamente

proporcional a la volubilidad de los gustos estéticos y las corrientes o modas literarias que conforman el canon literario de cada tiempo” [1998, 49]. Conseqüentment, la funció didàctica o introductòria d’una compilació com aquesta, llastrada en bona mesura pel desconeixement i la falta de treballs generals o parcials sobre el tema —si exceptuem les contribucions providencials ja citades—, és poc menys que indiscutible.

A propòsit d’una precisió terminològica. Arribats fins aquí, convé fer una precisió terminològica que afecta l’abast del llibre. Ens referim a la definició del concepte “Ponent” i, de retruc, a l’expressió “poetes de Ponent”. Volem deixar ben clar que utilitzem el terme “Ponent” com una denominació que aferma tan sols, en les veus aquí escollides, el seu sentit de pertinença a un territori geogràfic (el de les terres de Lleida) i una llengua (la catalana). Així, pròpiament parlant, no hi ha en aquest terme cap noció literària de caràcter formal o temàtic, estètic o ideològic, que el particularitzi. Amb això no fem altra cosa que constatar la inexistència, si més no literàriament parlant, repetim, de trets distintius clars que genèricament suposin una marca estètica, un imaginari o uns trets expressius de la poesia a les nostres terres diferents de les maneres de fer que es conreen, o s’han conreat, arreu dels territoris de parla catalana. Ho podrien ser els trets idiomàtics, evidentment, però la veritat és que aquests, si exceptuem el cas de pràctiques molt puntuals i aïllades —amb Jaume Agelet, Josep Estadella, Carles H. Mor, Benet Rossell, Maria-Mercè Marçal i Dolors Miquel al capdavant, entre les veus més properes—, no conformen genèricament, com dèiem, un tret amb singularitat pròpia.

Feta aquesta precisió, que estimem fonamental, l’antologia es mou sense els prejudicis o ambigüitats derivats d’una denominació llargament debatuda des que Josep Vallverdú l’encunyés. Avui, però —al marge de preferències ben legítimes—, creiem que la denominació “Ponent” es troba ja totalment lexicalitzada com a atribució estrictament territorial, geogràfica. En conseqüència, mancada d’una singularització literària concreta, tampoc la marca verbal “poetes de Ponent” no va més enllà de la pura convenció comunicativa, amb el

mateix valor que altres expressions equivalents del tipus “poetes de les terres de Lleida” o, *tout court*, “poetes de Lleida”. Com ens recordava el poeta i crític Josep M. Sala-Valldaura el 1997, l’escriptura dels poetes ponentins “no es distingeix de la que hom pot fer a Igualada, Castelló, Girona, Eivissa o on sigui, tant se val” [Capdevila, 1997: 18]. Una opinió no gens allunyada de la que ens feia arribar Jordi Pàmias el mateix any i a la mateixa revista:

Pensem que el més gran poeta de Ponent, Màrius Torres, va fer la seva obra a llevant, quan era al sanatori de Puigdolena i molt influït naturalment per la seva estada i els seus amics de Barcelona, com Joan Sales i altres. Tot i que ell recordava Lleida i que hi ha poemes que parlen de Lleida, en el conjunt de la seva obra no es veu gaire que sigui lleidatà i, tanmateix, ell és el més gran poeta d’aquestes terres. El mateix Agelet i Garriga, que té bastants més poemes amb referències lleidatanes i amb temàtica d’aquestes terres, va viure molt de temps a fora de Lleida. Igualment, hi ha hagut poetes nascuts a les terres de Lleida i que han crescut a fora. Per exemple, Joan Margarit va néixer a Sanaüja; Maria-Mercè Marçal a Ivars d’Urgell; el cas molt notable, en aquest conjunt, seria el de Guillem Viladot: aquest sí que ha estat molt fidel a la terra. Podríem parlar també dels més joves, nascuts aquí, que han estudiat a la Universitat de Lleida [...]. I per tant, la denominació de poetes de Ponent té més sentit i és molt més clara en les darreres dècades del que ho era abans. Encara podríem afegir-hi un altre gran poeta de Ponent com és Jaume Pont, nascut també a Lleida. N’hi ha uns quants: Josep Borrell, Francesc Pané, Víctor Verdú... sense oblidar poetesses com Rosa Fabregat o Teresa Roses [Capdevila: 1997, 8].

En el mateix sentit, Jordi Julià conclou sis anys després: “La poesia feta per la gent de les comarques lleidatanes, en aquests darrers deu anys [1993-2003], s’ha caracteritzat per no distingir-se gaire de la poesia catalana en general, per no separar-se del model de llengua estandarditzat per cadascuna de les tradicions lingüístiques i literàries que han produït la poesia catalana del Principat” [2003: 54-55].

És evident que la casuística esmentada per Jordi Pàmias s’ha examplat a hores d’ara amb noms prou rellevants. Per citar-ne només uns pocs: Pere Rovira, Sala-Valldaura o Laia Noguera, nascuts

fora de Ponent, viuen des de fa temps a Lleida, amb una presència activa com a dinamitzadors en el camp de la poesia; i el mateix podríem dir de Meritxell Cucurella-Jorba, avui a les Borges Blanques; o a l'inrevés, poetes que van veure la llum a Ponent, han viscut (de Wehrle o Navarro a Agelet, Estadella, Palau, Carner-Ribalta, Vidal i Morera, Crous, G. Maluquer, Pedrolo, Grau, Gomà, Rossell, H. Mor i Barceló) o viuen avui (Margarit, Burguet, Espunyes, Forcada, Miquel, Coll, Colom, Gabriel Pena, Gort, Casamajó, Rius o Nus) fora de terres lleidatanes.

Així doncs, i tret de la vinculació geogràfica o territorial en els termes suara esmentats, no hi ha per part dels autors d'aquesta antologia cap intenció de segellar-la a la manera d'un compartiment estanc, sinó tot el contrari. O dit d'una altra manera: a la poesia catalana "no li calen fronteres extraliteràries" [Josep M. Sala-Valldaura: dins Capdevila, 1997: 18], i *Poetes de Ponent*, al seu torn, no en vol cercar cap, de frontera.

A l'entorn del cànon: l'antologia com a procés dinàmic i acte de resistència cultural. Una antologia no deixa de ser, d'una manera o altra, una operació canònica. Ara bé, i dit això, convé fer aquí una precisió essencial: l'argument canònic només és possible entendre'l si es té en compte tota una cadena de cànon poètics, revisables a perpetuïtat, en l'espai i en el temps. Els cànon sempre són històrics. Pensar en un cànon inamovible és fer un flac favor a la instància crítica i a la història de la recepció de la poesia catalana. El procés dinàmic de constitució d'un cànon històric depèn d'una correlació de factors molt complexos i diversos.

Una operació antològica com *Poetes de Ponent* pot ser, però —i ens sentiríem ben satisfets si així fos—, una bona eina de resistència cultural enfront dels desviaments interessats que, a nivell general, bona part de la institució literària i els seus agents —certes històries de la literatura, fòrums poètics, crítica canalitzada per intel·lectuals orgànics, acadèmia escolar a l'ensenyament secundari i al batxillerat, *curricula* universitaris, forces, *lobbys* o grups mediàtics, etc.— han perpetrat darrerament amb els seus itineraris i plans d'estudis contra les àrees del pensament, de la llengua i la literatura. El present

i el futur de les humanitats semblen abocats a una crisi permanent de caràcter sistèmic. Arribats a aquest punt, les preguntes són òbvies. ¿Es pot seguir amb una tan insubstancial i vergonyant representació dels estudis literaris en els plans de secundària i batxillerat? ¿On para, què se n'ha fet d'un àrea del saber tan essencial com la Filosofia en les nostres universitats i, molt en particular i extremant la paradoxa, en les Facultats d'Humanitats i de Filosofia (!) i Lletres? No cal dir que tot aquest llast mina de dalt a baix la formació dels lectors de poesia. Però no ens enganyem, l'operació no és gens gratuïta i obeeix, per part dels poders fàctics abans esmentats, a una planificada tasca d'ocultació de "la utilitat de l'inútil" [Ordine, 2013 i 2017], de reducció al silenci i, a la fi, d'anorreament de tots aquells referents que potencien el pensament crític.

Poetes de Ponent es declara, doncs, ara i aquí, com una contestació disruptiva a aquests tipus de manipulacions interessades de la institució literària i els seus agents productors i reproductors. Aquesta antologia, i amb ella la nostra mirada envers la història de la poesia catalana, té molt poc a veure amb les concepcions essencialistes del cànon. Tota ella està sustentada sobre principis propers al contrast, l'heterogeneïtat, l'asimetria, la correlació activa entre passat, present i futur, o l'abolició, en fi, de la dicotomia centre/perifèria [Bou, 1998: 175].

Per això hem volgut posar en valor, al llarg del nostre itinerari, els corrents marcats per l'excepcionalitat i la contestació al costat de les escriptures hegemòniques. Algunes antologies tendeixen, més sovint del que seria desitjable, a la neutralització de la diversitat, en tant que la seva voluntat és la fixació parcial d'un camp temporal, temàtic, expressiu o de tendència estètica. No és el cas de *Poetes de Ponent*. Les veus de Josep Wehrle i Salvador Revés en el període renaixentista, d'Enric Crous, Guillem Viladot, Carles H. Mor, Benet Rossell, Dolors Miquel, o, en fi, d'*outsiders* com Josep Espunyes, Meritxell Cucurella-Jorba o Francesc Gelonch més endavant, parlen per elles mateixes. N'hi ha que ho fan des de la contestació humorística i la sàtira (Wehrle i Revés) o des del surrealisme (Crous), d'altres es mouen impulsades per la via oberta de la dessacralització verbal o institucional (Miquel), sociopolítica i de classe (Espunyes); i no hi falten les que es mouen a redós de l'experimentació (Vila-

dot, Cucurella-Jorba, Gelonch) i per una manifesta assumpció del llegat dadaïsta (Hac Mor) o de la patafísica, el moviment que proclamava, com volia Alfred Jarry, un imaginari basat en les excepcions (Rossell).

Algunes precisions sobre la metodologia i els criteris de selecció. Atenent-nos al sentit de diversitat que caracteritza *Poetes de Ponent*, no podem passar per alt algunes puntualitzacions relatives a la metodologia i als criteris seguits en la selecció d'autors. La primera d'aquestes puntualitzacions afecta una condició fonamental de la nostra tria. A tots els integrants de *Poetes de Ponent* els uneixen dos fets o supòsits previs: haver publicat pel cap baix un llibre de poemes (amb l'excepció dels poetes renaixentistes Josep Wehrle i Salvador Revés i, amb posterioritat a Morera i Galícia, Enric Crous) i ser lleidatans per naixença o per la condició de viure i treballar, amb el consegüent arrelament cultural, a terres ponentines. Queda, doncs, ben clar que la condició prèvia a l'hora d'establir el nostre repertori ha estat, com dèiem més amunt, l'escriptura en llengua catalana i, per descomptat, la vinculació territorial i cultural —inclòs aquí Hèctor B. Moret, fill de Mequinensa i de l'Aragó catalanòfon. Fins i tot, com és ben sabut, no falten al llarg del temps les veus que han fet d'aquestes arrels una causa de fidelitat malgrat la llunyania o l'exili (Estadella, Palau, Carner-Ribalta, Xuriguera, Grau...). En totes elles, i en tot cas, es fa palesa la consciència de formar part d'una llengua, una tradició i una cultura compartides en clau particular i universal.

La segona de les puntualitzacions afecta l'estructura de la nòmina de poetes. Entenem que, en una mostra panoràmica com aquesta, seria un error optar per la fragmentació tipològica en la presentació dels autors, aglutinant-los en compartiments o bosses de representació de moviments poètics, grups o tendència estètica. Això suposaria reduir la complexitat de les escriptures a una etiqueta simplificadora, única, sobretot en aquelles poètiques més properes cronològicament a la instància lectora i que encara estan en plena formació. Tenint en compte, doncs, el caràcter propedèutic de l'antologia, hem cregut molt més convenient desplegar el panorama poètic d'aquesta introducció, i la nòmina general de poetes, a partir de nocions àm-

plies i fàcilment identificables d'època: “La poesia del període de la Renaixença a Lleida”, “Del modernisme i el noucentisme al llegat de les avantguardes”, “La poesia de Ponent al llarg de la postguerra”, “La generació dels setanta” i “De la generació de la democràcia a les veus del nou mil·lenni”. Quant a la relació de l'antologia de textos, aquesta segueix l'estricta ordre cronològic dels seus autors.

A banda això, el mètode dels antòlegs a l'hora de triar autors i textos —les decisions, després de nombroses reunions, han estat sempre discutides, contrastades i consensuades— ha pretès, per damunt de tot, aconseguir un acoblament equilibrat entre dues condicions que entenem fonamentals: qualitat i representativitat. Sempre, però, la primera d'aquestes condicions ha prevalgut sobre la segona. Com subratllem a bastament al llarg d'aquesta introducció, no podem oblidar que tota mostra antològica és un acte de selecció, d'avaluació i de representació que ens permet observar, mitjançant una operació dialògica inherent a la mateixa lectura dels textos, l'evolució, els desplaçaments, la continuïtat o les oposicions ideològiques i estètiques entre els diferents autors. Així, podríem dir que, en rigor, més que de poetes aquesta és una antologia de poemes, ja que els veritables protagonistes són els textos i, amb ells, la paraula poètica i les articulacions de tot tipus que comporten. O dit d'una altra manera: el que aquí importa són les gramàtiques expressives, ideològiques i estètiques de caràcter particular i general que l'antologia dibuixa, articula i posa a disposició de la instància lectora. D'aquesta manera, resulta evident que un llibre com aquest té una funció, diguem-ho així, rememorativa, en tant que incideix en la memòria del lector per tal de sacsejar-la i reactivar-la des del present.

En bona part com a conseqüència del que acabem de dir, ens adonarem que, pel que fa a la recepció dels poemes, tant els autors com les tries respectives que conformen *Poetes de Ponent* evidencien una dualitat temporal present en tot repertori panoràmic i diacrònic. D'una banda, ens trobem amb el temps de l'escriptura del poema i, de l'altra, amb el temps de la lectura antològica. Pel camí i al llarg del temps, no cal dir-ho, s'han superposat i encadenat molts temps de lectura, tants, si més no, com lectors s'han succeït des que el poema fou escrit i publicat. Queda clar, així, que la relació espai-temps dels poemes, amb tots els filtres crítics que s'hi han anat sumant en la

cadena temporal, també ha anat canviant. Ningú no dubta, en plena era del ciberespai, que la relació del lector amb un poema visual sobre paper de Guillem Viladot o J. Iglésias del Marquet, posem per cas, ja no és la mateixa que la de fa ara cinquanta anys. Tota lectura antològica és, a la fi, una operació de relectura permanent. Les condicions historiogràfiques i crítiques que emmarquen aquesta antologia són molt diferents de les del context editorial, social i cultural de temps passats, i ho seguiran essent respecte a les compilacions que abonaran, no ho dubtem, el temps futur. Als creixents índexs de lectura, des de la reinstauració democràtica i l'ensenyament del català a l'escola sobretot, s'hi suma la sensibilització —no tant com seria desitjable, cal reconèixer-ho— de la institució acadèmica i pedagògica, o la divulgació, via recitals públics, de la poesia.

2. Poesia i modernitat

De la mateixa manera que aquesta antologia no té cap sentit si no se la vincula, afermant la seva noció de dependència i pertinença, al marc general de la poesia en llengua catalana, la poesia a les terres de Ponent no és ni intel·ligible ni abordable sense aprofundir la seva estreta vinculació al marc general de la poesia de la modernitat.

Des d'aquest tombant, cal reconèixer que Lleida s'ha mogut ben sovint com una realitat perifèrica a l'ombra de les decisions centrals de poder, la qual cosa ha comportat, durant molts anys, una bona dosi de marginació social i territorial. La veritable identitat d'un poeta de Ponent era —ho és encara en certa mesura— ser reconegut al cap i casal i, més concretament, en el si de la institució literària catalana centralitzada des de Barcelona. Fins a la restauració democràtica, viure a Ponent condicionava a cert estigma d'inferioritat, de solitud acceptada. Fins fa poc, els lleidatans no s'estaven de dir, amb certa acritud no exempta de sornegueria, que vivien entre dos Pirineus: els reals, i uns altres, diguem-ne socioculturals i econòmicosocials, que començaven a la Panadella. Fins i tot semblava quasi obligat, en molts casos, deixar la “ciutat llunyana” i emigrar cap a terres beneïdes per l'*alma mater* barcelonina. De raons no en falten: aïllament, mentalitat reclosa i provinciana, àmbit cultural més aviat erm fins a l'arribada de la Universitat, teixit social d'extracció

© dels textos: els autors i hereus, 2019
© del text introductori i de la tria de textos: Jaume Pont Ibáñez i Jordi Pàmias i Grau, 2019
© de l'epíleg: Josep Borrell i Figuera, 2019
© autor de la coberta: Anselm Ros Perdrix, 2019

© d'aquesta edició:

Pagès Editors, S L, 2019
carrer Sant Salvador, 8 - 25005 Lleida
editorial@pageseditors.cat
www.pageseditors.cat

Institut d'Estudis Ilerdencs, 2019
Fundació Pública de la Diputació de Lleida
Plaça de la Catedral, s/n - 25002 Lleida
fpiei@diputaciolleida.cat
www.fpiei.cat

Primera edició: març de 2019
ISBN (Pagès Editors): 978-84-1303-080-7
ISBN (IEI): 978-84-16452-59-0
DL: L 223-2019
Impressió: Arts Gràfiques Bobalà, S L
www.bobala.cat

«í imprès a **lleida** »

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat de l'excepció prevista per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, <www.cedro.org>) si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals de fragments d'aquesta obra.